

A TARSASÁG

Uher felv.

Ghillány Imréné báróné.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 9.

HUBERT J. E.

GENTRY CLUB

kapható minden nagyobb üzletben

ELSŐ MAGYAR
 PEZSGŐ-GYÁR
 POZSONYBAN

Alapított 1825-ben

Rácz Dániel

Budapest,
IV., Kiglyó-utca 2.

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ
HARIS ZEILLINGER ÉS TSA

□□□ A KÉK CSILLAGHOZ □□□

MENYASSZONYI KELENGYÉK, VÁSZON ASZ-
 TALNEMŰEK, NŐI- ÉS FÉRFI FEHÉRNEMŰEK
 LEGJABB MODELLEK SZERINT
 BUDAPEST, IV. KER.,
 VÁCI-U. 16.

Frenreisz István

Éttermei

katonatisztek kedvelt találkozó helye.

Saját borpincék. — Telefon: József 35—87.

Budapest, VIII., József-körut 56.

Kardos Rózsi és Juci
fényképészeti műterme

Budapest

IV., Váci-utca 11/b.

Vérszegényeknek és lábbadozóknak KRIEGNER-féle

Tokaji China-vasbor

a legjobb! — Kapható minden gyógy-
 szertárban. Ára K 6.60 és K 3.50. —————

LITTKÉ

Casino
for England
Cremant Rosé
Sport

A Társaság

SZÉPIRODALMI ÉS KRITIKAI HETILAP

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB, A MAGYAR UNIO-KLUB ÉS A POZSONYI URI-KLUB HIVATALOS LAPJA

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. – TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, RITZ-SZÁLLÓ. – TELEFONSZÁM: 60-88.

III. évf.
3-ik szám.

Előfizetési árak: egy évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 40 fill.

Budapest,
1916 január 20.

Hegedűs Lóránt.

Hegedüs Lóránt.

Fenyvessy Ferenc karján lépett először a fórumra, anno... Bizony ez nem volt tegnap! Vajjon emlékeznek-e még sokan az utolsó magyar »dandy«-re, a mindig elegáns, mindig mosolygó »Franci«-ra (szemében az elmaradhatatlan monoklival, gomblyukában örökké a fehér szegfüvel) a népszerű pápai képviselőre, utóbb veszprémvármegyei főispánra, a kiről csak halála után derült ki mindnyájunk nagy megdöbbenésére, hogy még ő sem maradt mindvégig harmincéves?... Az életnek erről a nagy művészéről senkise tétélezte volna fel, hogy neki lett volna a legjobb szeme a komoly emberi, politikai és gazdasági érzékek felismerésére és mégis ő volt az, a ki a pápai mandátumra Hegedüs Lórántot, az akkor még jóformán gyerekekembert nevezte ki prezuntív utódjává.

Még ma is, mintha látnám, mikor egy irodalmi felolvasás inkognitójába burkolva először lépett a szószékre, a debut izgalmától pirosan s szerényen, szinte megfélemlítve a rája koncentrált érdeklődés kereszt-tűzétől, vállalán a láthatatlan, de annál sulyosabb teherrel, hogy neki most méltónak kell lennie a magyar parlament akkor egyik legnagyobb alakjához: Hegedüs Sándorhoz. Ám a magyar közélet közmondásos szerencséje a nagy apák nagy fiairól nála is bevált s a hogy az ifju Tisza, az ifju Andrássy is majdnem hogy elhomályosítják apai nagy nevük történelmi ragyogását a maguk szerelte dicsőséggel, az ifju Hegedüs is szinte egyetlen szökkenéssel ugrott bele a »nagy Herbertek« magyar triászába. Parlament-i beszédei, előadói elaborátumai, politikai- és közgazdasági cikkei, munkássága a Kereskedelmi Bank igazgatói székében, organizátori és agitatórius ereje a magyar gyáriparosok díszes testületében: ezek azok a hatalmas lépcsőfokok, melyek az egész ország szemeláttára nyilegyenes uton vezetik őt arra a helyre, hova szinte praedesztinálva — egy majdani nagy magyar kabinet miniszteri székébe.

Még látnoki ihlet, prófétai vízió sem kell ahhoz, hogy ezt az országot előre lássa. Hiszen még a mostani parlamenti ülészeknek is, mely pedig a háboru jegyében folyik, ő egyik hőse: a békének és a polgári munkának ez a harcos katonája. Előadói beszéde a magyar gazdasági élet jövő nagy céljainak, programjának és perspektívájának biztos és bátor kézzel előrevetített, olyan monumentális képe volt, melyben a szívárvány minden színében ragyogott fel a magyarság jövődjének eddig mindig csak álmódott délibábjá. S volt-e valaki, a ki szebben és nemesebb, tisztább altruizmussal szolgálta volna a nemzeti egység ma annyira — és jogosan! — féltett nagy gondolatát, mint Hegedüs Lóránt, mikor szinte egyetlen lehelletével szétfújta »a mérges gőzöket«, melyek az agrár- és merkantil-kérdés felvetődésével már-már elárasztották az osztályellentétek hinárjába tévedt magyar társadalmat? Publicistikai párbaja, melyet Darányi Ignáccal, a gazdák nagytekintélyű vezérével vívott ebben a kérdésben, a legszebb politikai párviadal volt, a mit évek óta láttunk s nemcsak azért, mert a párbaiban csak győzők voltak, — legyőzött egyedül a turáni pártoskodás maradt. De a hogy Hegedüs Lóránt felkinálta a békejobbót a merkantil-világ nevében, — melynek so-hase volt méltóbb reprezentánsa nála — a hazafiaságban mindig előljárt s ma is előljáró történelmi osztályoknak, az több volt, mint szép gesztus — az nála bölcs és jelentős politikai cselekedetté magasodott. »A háboru után következő évek megfeszített munkára fognak hívni mindnyájunkat és nem lesz rá se időnk, se érkezésünk, hogy egymással keljünk birokra!« — írta

Darányihoz intézett nyílt levelében, ám Hegedüs Lóránt nem lenne az alkotó erőnek élő inkarnációja, ha beérte volna ezzel a passzív intellemmel. Ő mindjárt cselekvő tartalmat is adott az általa felkinált »treuga Dei«-nek, mikor bedobta a magyar közéletbe a háboru utáni jövő nagy szabású jelszavát, a kétezeresztendő örökké halhatatlan ígét: »Hordozzátok egymás terheit!...«

Milyen csudásan új verete van itt ennek a Krisztusi szónak! Ilyet csakugyan nem hallottunk egyhamar magyar politikustól. Az igaz, hogy a ki kiejtette, az a politikus Hegedüs Lóránt volt. Mi mindig tőle vártuk ezt a hangot. S joggal talán elsősorban tőle várhattuk minden magyar politikusok között.

Karácsony az északi harctéren: gr. Almásy zászlós, Türk főhadnagy és Barcsay hadnagy.

Darvassy Lajos huszárfőhadnagy felv.

Az északi harctéren: A 16-os huszárok karácsonya. Balról-jobbra: Bezerédj Tibor főhadnagy, századparancsnok, Gellért Béla főhadnagy, Viktor bácsi, a tábori pap, Hajós Iván zászlós és Schandl László zászlós.

Az északi harctéren : 1. Szanitécek a front mögött. 2. Élelmiszerszállítás a frontra. 3. Gyalogos huszárok.
Karácsony László huszárhadnagy felvétele.

OROSZ ASSZONY SIRÁSA.

Gyenge kezemben megroskad a toll,
Ugy imbolyog a szűz papirmezőn :
Mint részegfejű, hajnali legény,
Ki nem leli a megszokott utat,
Vagy rálépni tán gyáva, mersztelen.
. . . Hátha torkomra forrasztják a szót,
Hiszen most nálunk, nagy Oroszországban
A kard az ur, s hitvány eb a beszéd,
Sebesre verve, némán sompolyog
És viczorítja husvagyó fogát :
Oldalbarugták, hallgatnia kell,
De morog, szüköl, vonít és nyafog :
— Nem soká tart már. Gazok, várjatok! —
Ilyen esztendőt! Lehet ez? Szabad?
Hogy néhány komisz, pihenttestű zsarnok
Rátegye talpát egy egész világra,
Mondván: ez itt most minden az enyém!
És küzdő, dolgos, serény emberek,
Kik eddig még egy falatot se kaptak
Verejték nélkül: otthagyják munkájuk,
Keserves vackuk, drága gyermekük,
S feláldozzák, mi egyedül övük:
Az elnyütt testet s rivó lelküket.
Nem hősök, hanem mártírok ezek!
Elmennek, hiszen menniök muszáj,
És ölnék is, mert másképp őket ölnék.
De kérdezzék csak meg a hősokeket:
Rohamra futni ugyan vágnak-e?
Szomjaznak-e kiömlő embervérre?
. . . Én esküszöm a Jézus szent nevére :
Milliók közül egy szál se akad,
Ki azt felelné: — Igen, szomjazom!
Örömem telik benne, hogy az ellen,
(Szerencsétlen, árva féreg, s szegény,
Mint jómagam!) itt nyuljon holtan el,
Kiadva lelkét, míg édes családja
Reszketve vár rá — mint rám az enyém . . . —
Ó, nem, Cár ur! Te irtózat, te rém:
Igy nem szólna egyetlen katonád.
Csak mennek éjjel, bucsuzó zenével.
Nehézjárásu, fáradt századok.
Mellettük trappol sok asszony, gyerek,
És Cár ur, nézd: az éjszaka kódében
Hogy zokognak a kemény emberek!

Fölöttük sáppadt hold telik-apad :
Mint gyertyaláng, mit fujdogál a szél,
Mint délignyitó, mely virit, s bezárul.
A hold most annyi borzalmat mesél
Az önfiait felfaló hazárul,
Csatákról, miknek bús kudarc a vége,
Téli viharról, hóról, éhezésről,
Fagyott lábakról, a mikről az ujj
Ugy válik le, mint fáról a levél.
Véres fejről, mely törzstelenül él
Guruló utján még egy másodpercet.
Oda gondolnak, a hol jeltelen
Sirokban hever ezrivel a holt,
Arra gondolnak: Kiért? . . . És minek?
S az éjszakában, a hogy menetelnek:
Szemükbe kacag gunyosan a hold.
Mi meg itthon azt kérjük fogvacogva :
Meddig mehet még? Meddig is mehet?
Hisz mindennek a földön van határa,
Hisz örök tán e bomlás se lehet!
Sírunk kacagva, ép-eszünknek gátján,
Mely recseg-ropog, s már-már összedül.
Segítség, hisz az örület vizébe
Szédülünk! Atcsap felettünk a hab.
Meddig éljünk még sujtvá, egyedül?
Hát nem érzed-e nagy, kegyetlen ur:
Hogy ez uton már menned nem szabad?
Ó, ha jön egy-egy tábori-levél:
Uj hajnal pirkad átal a világon,
Szívünk boruján uj nap fénye kél,
S pár áldott reggel, áldott délelőtt
Elmerengünk a távol olajágon.
Hatalmas Cár! Előtted tán titok:
Hogy mi, a néped, legszentebb imánkban
Nem diadalért könyörgünk az Urhoz.
Nem Oroszország megnövését kérjük.
Nem trónod nagyobb erejét reméljük.
Mi azt kérdezzük, felsirva az égre:
Csak azt kérdezzük, könnyes lázban égve :
Csak azt kérdezzük folyvást, tavaly óta :
Csak mindig egy, csak mindig ez a nóta :
Mikor lesz vége? . . .
Mikor lesz béke? . . .

Alba Nevis

Szikrák.

Csak ha valamely entente-lap akad a kezünkbe, mérlegelhetjük igazán azt az óriás különbséget, mely ellenségeink irodalmát és a miénket jellemzi. Itt: higadgt tárgyilagosság, — ott: méregbe mártott tollak piszkos freccsenése. Itt: az igazmondás legalább is megközelítve, — ott: a legszemérmetlenebb, tudatos hazudozás az egész vonalon. Nálunk a mérgezett kis nyilak legteljebb ha a napihírek s táviratok sorai közül pattannak nyugat felé, — ott a szorosán vett szépirodalom is telisden tele van szellemi gázbombákkal.

A minap alkalmam volt több nagy angol hetilap karácsonyi számát látni és mondhatom, nincs bennük egy szó, vagy rajz, mely ne lenne a *népgyűlölet* propagandájának szolgálatában. — A francia újságok még ezeknél is olyanabbak. Az egyikben valamelyik híres írójuktól novella. Körülbelül az van benne kifogástalan eleganciával elmondva, hogy egy öreg márkikastélyába hatolnak a poroszok. Kell-e mondanom, hogy a márkik sovány, szikár, szomorú és bátor. Szomorú, mert felesége immár harminc év előtt hagyta őt özvegyi gyászra. Ennek a sivár lelkiállapotnak csak egy vigasztalása van: az elhalt feleség természetnagyságu arcképe. De, ime jön, érkezik nagy kardcsörtetéssel, durva csizmák recsegtetésével a porosz generális, a ki természetesen vörös, zömök, pocakos, nagyhangú és részeg. Ez a szuszogó szőrnyeteg a hódító tultengésével felkap egy palackot s a boldogult márkiké festményébe vágja. A kép csörömpölve hull szét. A márkik felordít: »Tanulja meg uram!« — kiáltja, »tanulja meg, hogy nálunk, franciáknál, egy asszonynak még a hazajáró lelkét sem szabad megütni!...« s ezzel papírvágó késsel, vagy görbevassal, vagy más, nem e célra készült szerszámmal támad a németre, a ki erre menten ki is adja bűnös lelkét.

»Egy asszonynak a hazajáró lelkét megütni!...« Mennyi lázítás van e mondatban! A képtelensége mennyire megadja a porosz brutalitás és barbárság mértékét!... Van-e Marseilből Brüsszelig franciául értő ember, a ki meg ne borzadna az olyan piszkos lénytől, a ki, mint ez a porosz generális, utleggel meri illetni »egy asszony hazajáró lelkét? ...«

Ilyen elbeszélések, versek, tárcák csak úgy hemzsegnék a francia lapok hasábjain.

Az angolok képekben is sikerrel terjesztik ugyanezt a gyilkolásra ösztönző szellemet. A »Graphic« valamelyik számában láttam ezt: Nagyuri hálószoba. Az ágyon finom csipkepárnák, pehellyel telt selyemdunnák, látszik az egészen, hogy ez a ház urnőjének szobája, tehát: »az anya szobája, tehát az a biztos, meleg fészek, a hová a gyermek — széles e világon — minden bajában, minden örömében visszasompolyog, visszatipeg, visszasír és visszakéredzkedik.« »A mama szobája« — tehát, az első, s talán egyetlen igazi »parvis Notre Dame...« a hová a bűnös nem hiába menekül oltalmat remélve. Azon a képen egy otthonnak e Sacro Sanct szentélyében a patyolat ágy: drótsövényvel van át meg át fonva! s a gyermekcsereg népessége, — egy csomó nyolc-tíz éves, jól fésült, mosolygós angol uri fiú és leány, — puskával, karddal, dobbal felfegyverkezve rohamot indít a drótsövényes ágy ellen. Finom csipkepárná az édesanya

hálószobájában! és drótsövény és ostrom!... Lehet ennél undorítóbb rajzot elképzelni?

De a franciák még ezt is tullicitálták; ugyanis Párisban, mint minden évben, ugy ezidén is megvolt a »jouets mécanique«, az órásszerkezetű játékok kiállítása. De mig, máskor a francia ötletet, találékonyságot, ügyességet annyira jellemző vásár csupa kis ártatlan, szaladó kutyát, ládát talicskázó hordárt, bukfencet vető bohócot és ég tudná, mi minden nyüzgő, mozgó, bukdácsoló furcsaságot vetett piacra, addig az idén csak néhány új ötletet rögzítettek pléhbe s láttak el gyorsan lepergő óraművel. Ám ez a néhány korténeti (mondhatnók, hogy körtörténeti) szempontból annál becsesebb.

Ime, kettőnek a pontos leírása, a hogy a »Matin«-ból kiolvastam: Az első neve: »Tue Boche« és következőképpen van megszerkesztve: Egy német katona és egy lesben reá célzó francia. A pici gépmű berregni kezd s a mint a német a kis »plateforme«-on egy bizonyos pontot elér — pam! — elsül a puska a francia kezében s a német kómikus összetorpanással elterül a földön. Ez a »tue Boche!« Tehát ez a kulturáért harcoló francia apa karácsonyi ajándéka fiának.

A másik játék még szebb, ez volt az idej vásár szenzációja, nevezik pedig úgy, hogy »Les malfaiteurs«. A gonosztévők. Ennek szerkezete a következő: Szűk folyosó, melynek egyik végén akasztófa áll, a másik végéről pedig szép libasorban indul elkerülhetlen célja felé négy Malfaiteurs; névszerint, — mert nevük van! — Guillaumell., Ferdinand de Bulgarie, le Sultan és Francois Joseph...

Mikor a folyosó végére ér valamelyik, akkor egy rugó meg egy mágnes segítségével legott feljut az akasztófára és ott lóg-lóg kétségbeesett kapálódzással, mindaddig, mig az utána következőnek helyet nem kell adnia...

Mi, a kik irtóztatva nézzük, mikor az »Jézuska« kis magyar fiúk százezeinek puskát, kardot, ágyut és pléhkatonát és pléhkatonát és újra csak pléhkatonát hoz évről évre, irtóztatva nézzük, mert úgy véljük, hogy ezzel hintik el a háborúk lehetőségének magvát a gyermekilélekben, mit szólnak a »tue Boche« és a »Malfaiteurs«-fajta játékhöz?

Az a tömérdek pléhkatoná, a mit a mi gyermekeink kapnak, még mindig csak a hadi játéknak névtelen kelleke, de a »tue Boche« már a specializált fajgyűlöletnek az eszköze, mig a »Malfaiteurs« egyenesen a névszerint megnevezett egyéni gyilkolás kiskatéja...

Minebben két mozzanat érdekes, az, hogy a francia apa, a ki ezeket a játékokat tervezi, hazaviszi, meg van arról győződve, hogy ő különb valamennyiünk-nél, — mert ő kulturlény, mig mi csak barbárok vagyunk, — és az, hogy a francia anya, a ki a »Tue Boche« és »Malfaiteurs«-féle játékok kezelését — soha nem fogyó boldog türelemmel — tanítgatja gyermekeinek, az az anya különbnek tartja magát valamennyiünk-nél, mert ő csupa szeretet, csupa poézis és csupa vallás!

Hát, hiszen igaz, hogy a világ összes gyermekszobái között éppen a francia gyermekszobákat őrzi a legtöbb angyal, angyalka és cherubim, az is igaz, hogy a francia gyermekszobák az »Enfant Jesus«-nak különös oltalmába és hatalmába vannak adva, de látva az eredményt, éppen az ő kifejezésükkel lehet felvetni egy kérdést, mondván:

»A quoi cela sert?

APOLLO

a ROYAL-SZALLÓ épületében
az előkelő társaság mozgóképszínháza.

Abbaziák, görzi és trieszti menekültekkel az üres Abbaziában. (Balról jobbra) báró Formentini, kinek szép ősi családi kastélyát Görz mellett rommá lőtték az olaszok, báró Rinaldini (Triestből), Szende-Dárday Olga, gróf Clarricini (Görzből), báró Fiáth Miklósné, báró Vay-Mikes Sarolta, Clarricini grófné, Rinaldini báróné, Dárday Sándorné, báró Fiáth Gina.

Jelussich felv.

Nyárutó.

Irta Körmendy Viktor.

I.

Zórád, a Belváros kóbor lovagja unottan tért be a megszokott kávéházába. Az ismerőseit szórakozottan köszöntötte, azután leült a kerek sarokasztal mellé és gondolat nélkül bámult ki a bágyadt szeptemberi ragyogásba. A nagy tükörelakon keresztül a tulsó oldalt kémlelte, a hol tarka boltok előtt tarka nyári toalettek suhantak el és kékes-zöld galambok rebbentek szét egy-egy idegesen siető alak előtt. A standon rekedt bérkocsisok mondtak durva vicceket, éktelen hahotával honorálva egymás tréfáit. Zórád azonban mindebből se látott, se hallott, annyira magára hagyta a szomorú lelke, a mely most valahol nagyon messze kalandozott. Cudar rossz napja volt ma a lovagnak. A takarítónője azt mondta, azért, mert a ballábával kelt föl, Zórád ellenben meg volt győződve, hogy azért, mert tegnap mult el negyven esztendő.

A hunyó nap a Duna felől éppen a szemébe tűzött és Zórád néhány pillanatig fáradtan zárta le pilláit. De a következő percben jókedvű trombitaszó ébresztette föl nincsetlen melázásából: sűrű regruták masiroztak el a kávéház előtt, tizenhatszázhusz éves pirosarcu fiúk és mert a kávéház oldalán éppen valami aranygalléros tiszt haladt, kommandószóra valamennyi odanézett a lovag ablakába. Egyik-másik mosolygott is és ez fölöttébb bántotta Zórádot, mert újra észbe jutott, hogy ő már negyven éves és hogy a pótsorozáson se vették be, bizonyára azért, mert ő nem tudja

ilyen peckesen kirugni a lábát és nem tud így mosolyogni, ha egy aranygalléros tiszttal találkozik.

Szinte szemrehányóan nézett a század után, melynek nyomában kacagó utcagyerekek hancuroztak és föl se vették az éles, hűvös szellőt, a mely már az őszről beszélt. Zórád lovag most érezte először, hogy a vérenek nincs már akkora kalóriája, mint huszéves korában volt és szorosra gombolta a kabátját és türelmetlenül, idegesen nézett szét, mintha segítséget keresett volna az öregedés ellen.

— Jó estét doktor ur! — szólalt meg a háta mögött egy jóízű hang, az öreg Sebestyén Bódi bácsi basszusa és Zórád kénytelen-kelletlen viszonzta az üdvözlést:

— Jó estét.

Máskor talán szives készséggel invitálta volna az asztalához, de a mai világfájdalmas hangulatában titkon a pokolba kívánta a piros-pozsgásarcú öreg urat, a ki ezen a szeptemberi délutánon a hatvan esztendejével is fiatalabbnak látszott Zórádnál. Azelőtt megyei főszámvévő volt valahol a Dunántul, de a mióta nyugdíjba ment, itt élt Pesten, a menyecske lányánál és ott lakott abban a házban, a hol a lovag, vele egy folyosón. Gyakran találkoztak, néha szóba is álltak egymással, de bár az öreg Sebestyén nem egyszer invitálta, Zórád sohasem látogatta meg őket. Az ő világa nem a család volt; a lovag az utcán és a kávéház levegőjében élt és óraszám el tudott menni egy izgató szoknya után. Néha megfordult a Bódi bácsi hajadon leánya után is, a ki szőke volt, kékszemű és molett, mint egy Rubens-istennő és nem lehetett több huszesztendősnél.

Bódi bácsi nem vett tudomást a lovag emberevő kedvéről és letelepedve a kerek asztal mellé, barátságos beszélgetésre köszörlte a torkát. A háborúról szólt és a vejről, a ki orosz fogoly és éppen ma irt Szimbirszkából és már ő is tudja, hogy kergetjük a muszkát. Zórád csak immel-ámmal felelgetett és végül Bódi bácsi is kifogyott az újságokból. Egyre hosszabakat hallgattak mindketten és hol a csillár körül gomolygó füstfelhőt, hol a lomhán esteledő utcát bámulták. Azután újra az öreg Sebestyén szólalt meg:

— Nem jönne át, uramöcsém, ma este hozzánk egy kis barátságos vacsorára. Vendégeim lesznek faluról és van néhány üveg finom badacsonyi borom is. No, meg akad egy kis tarokk is asztalbontás után.

A lovagot bántotta a szives invitálás.

— Köszönöm, — felelte, — de nem merem megigérni. Én sohasem vagyok biztos benne, hogy hová vetődöm a következő órában.

Bódi bácsi nem tágitott:

— Már pedig az Etelka lányom is mondta, hogy illenék, ha már egyszer átlátogatna hozzánk. Ugy-e ismeri azt a kis szeleburdit?

— Látásból. Nagyon csinos, — tette hozzá Zórád, csak hogy mondjon valamit.

Az öreg ur fölállt.

— Nohát ne sokat teketóriázzék, hanem jöjjön át nyolc órára. Én már sietek is haza. Viszontlátásra!

Zórád még egy kicsit olvasni próbált, de ahhoz sem volt ma kedve, annyira életuntak érezte magát. Fízett és kiment a Dunapartra, friss levegőt szívni. Az idő megennyhült. A nyárvégi estében hullámozó sokaság tarkállott a Hangli előtt: nevető szemű vékony lányok, sóvár arcu ringó asszonyok, öreg ifjak, fiatal vének, felkötött karu, két bottal sántikáló katonák sétáltak az aszfalton és mindenki örült, hogy még szeptember van, hogy még lila az égálja a Jánoshegy fölött és hogy még fecskék mártogatják a szárnyukat a Duna fodrába. A lovag mélyen belenézett egy-két kacér szempárba, megfordult néhány rózsaszín szoknya után, azután lassan, kedvetlenül hazafelé indult. Mire a ház elé ért, teljesen urrá lett rajta a gyalázatos unalom. A lépcsőn eszébe jutott a meghívás; a mikor elhaladt a Bódi bácsiék lakása előtt, látta a kivilágított előszobát és a fehérkötényes szobalányt és a konyhából illatos sütés-főzés susterző muzsikája hallatszott.

Egy pillanatig arra gondolt, hogy átmegy a vacsorára. Máli néni, a takarítónője azonban egy ibolyaszagu nagy lila levéllel várta. Gyöngy Sári írta, a bogárszemű nyári primadonna, a ki föltétlenül elvárta lovagját *A zöldruhás nő* premierjére és egy kis libavacsorára. Az új operett címszerepét Gyöngy Sári

adta, a libapecsenyét ellenben Zórád volt adandó, a ki némi habozás után fölvette fehér mellényét, csokrot hozatott és áthajtatott Budára.

II.

Másnap délben Zórád lovag — a ki szerette a pontosságot — fél egykor rendes reggeli sétáját végezte a Váci-utcában. Még a szájában volt a pezsgős bölé ize és a tegnapi életuntságát végképp elkergette a primadonna parfümje. Mosolyogva, leereszkedő barátsággal köszönt mindenkinek és finom gurmandériával vizsgálódott a fantázia-kalapok alól feléje nevető leányszemekben. Éppen egy divatüzlet előtt ment el, a mikor a boltajtón a szőke, molett Sebestyén Etelka lépett ki. Sohasem köszönt azelőtt a leánynak, de most nagyon jókedvű volt a lovag és szinte önkéntelenül kapta le a kalapját. A leány szivesen viszonzta a köszönést, azután apró, szaporá lépésekkel sietett a Gizella-tér felé. Zórád jóleső melegséget érzett a szívetáján, megfordult a lány után és szinte hangosan mondta:

— A teremtesít, a fruska igazán csinos!

Aznap többször gondolt a szőke Etelkára és másnap és harmadnap is találkozott délbén a Bódi bácsi lányával, a ki mindannyiszor barátságos mosollyal fogadta kiszíthandjait. Negyednap nem látta a leányt és boldogtalan volt. A lovag úgy tapasztalta, hogy jobban izlik az ebédje, a mióta a hamvashaju angyallal való találkozás belekapcsolódott a délelőtti programjába. Elhatározta, hogy a legközelebbi alkalommal megszólítja a leányt és bocsánatot kér tőle, a miért még nem volt náluk. Ez a legközelebbi alkalom mindjárt másnap lehetett volna, ha Zórád már öt perccel előbb nem találkozik Gyöngy Sáival, a ki titokzatosan mosolyogva sétált a lovag oldalán a mikor Sebestyén Etelka szembe jött velük. Fehér ruha volt rajta és rózsaszínü kalap és Zórád még sohasem látta ilyen szépségnek a Bódi bácsi leányát. Kegyetlen zavarba jött és zavará-

ban valahogy nagyon félszegen köszönhetett, mert észrevette, hogy a szőke tündér mosolyában több a gúny, mint a szíveség.

Ez a gúnyos mosoly elkísérte aznap mindenhova s ez a mosoly volt az oka annak is, hogy délután a Horvát-kert előtt csunyán összeveszett Gyöngy Sáival valami csekélységen. A primadonna ez egyszer teljesen ártatlan volt, de Zórád még délbén a kaszinóban erősen megfogadta, hogy estére föltétlenül átmegy Bódi bácsiékhoz és hogy egyáltalában ezentul több figyelmet tanusít a szép Etelka iránt.

A mikor a primadonna dühösen és sértődötten hátat fordított neki, Zórád egy pillanatig talán sajnálta

Karegyorgyevicz Arzén herceg Szalonikiben.

deménfalvi legifj. Meliorisz Kálmán 5. sz. honvédhuzár-zászlós, az északi harctéren megsebesült.

királylehotai Lehoczky Zoltán dr., császárvadász-zászlós, súlyosan megsebesült az északi harctéren. Hősi magatartásáért a kis és a nagy ezüst vitézségi érmet kapta.

A zöldruhás nő cimszereplőjét, de a következő percben már úgy érezte, hogy szárnya nőtt és legalább tíz évvel megfiatalodott. Sok minden eszébe jutott az alatt a rövid félóra alatt, míg hazaért. A negyven éve, a rohanó idő, az igazi boldogság és az otthon édes varázsa, a miről valamelyik operettben olyan szép duettet énekelnek. Elgondolta azt is, hogy mennyi leányszív lett árva a háboruban és azok mind megtérő agglégényekre várnak. És mire hazaért, tisztában volt magával, hogy szerelmes, örülni szerelmes a szóke, molett Sebestyén Etelkába, a ki huszéves és a kit el fog venni feleségül.

Mihelyt a szobájába ért, átöltözött és fiatalosan dobogó szívvel küldte át az ámuló Máli nénit megkérdezni, hogy estére nem lesz-e alkalmatlan. Maga Bódi bácsi jött át megmondani neki, hogy a legnagyobb örömmel várják.

— Ma ugyanis tarokkot akarunk, uramöcsém és csak hárman vagyunk hozzá.

— Nagyszerű! Igazán pompás lesz! — örvendezett Zórád. — Tessék, kedves bátyám, ebből az egyptomiból. Én bőven beszereztem belőle... És kik lesznek ma este vendégek?

— No, csak olyan szűk családi körben leszünk. Jól fogja magát érezni, uramöcsém. A sógorom van itt Zircről, kitűnően játszik, meg a tanfelügyelő a menyéből, a fiával... Hát a királyi tanácsos ur csak el tudja fogni a pagátot, ha elibe kergetik, de már a Károly gyerekekkel nem sokra mennénk amugy se, mert hogy igen szerelmes az amice.

— Szerelmes? — kérdezte Zórád.

— Hopp! Most elszaladt a szám! — röstelkedett Bódi bácsi. — Mindegy no! Igaz, hogy csak a pezsgőnél kellett volna elárulni, de már most csak megmondom: eljegyzés lesz ma nálunk. Pataky Károly honvéd főhadnagy vált jegyet az én kis Etelkámval.

Hideg zuhany érte a lovag forró szívét.

— A tanfelügyelő fia... az ön leányával?

Bódi bácsi büszkén magyarázta:

— Még egészen fiatal a gyerek. Bajusza is alig van, de a vaskereszt ott fityeg a mellén... Cudar jó katona!

— Igazán szép! — mondta szórakozottan Zórád.

— Egészen meglepett...

Már régen értik egymást a fiatalok. És hogy most hazajött a fiu szabadságra, kijelentette, hogy addig vissza nem megy a frontra, a mig meg nem esküsznek. Hát mit csinálhattunk volna? Ma megtartjuk a kézfogót, két hét múlva a lagzit... Hát egy félóra múlva elvárjuk uramöcsémet.

És Bódi bácsi már rohant is haza hirül vinni hogy vacsorára átjön a szomszéd.

III.

Zórád lovag odaállt a fehér tükör elé, megigazította a fehér szegfüjét és a bajusza ősz szálait számlálgatta. Közben észrevette, hogy a szeme könnyes, a miért igen elröstelte magát. Becsöngette Máli nénit és két gyönyörű rózsacsokrot hozatott vele. Egy fehérret, meg egy sötétpirosat. A fehérret udvarias gratuláló levél kíséretében átküldte a főszámvevőékhez a szóke menyasszonynak és bocsánatot kért, a miért sürgősen elhívták a minisztériumba. Hiába, a háboru... A sötétpirosat elküldte Gyöngy Sárinak. Neki is irt levelet. Tőle is bocsánatot kért és kijelentette, hogy változatlanul imádja. Azután kocsit rendelt és áthajtatott Budára.

Szép szeptembervégi este volt. A vár fölött sötétlila felhők usztak és a szélük biborral volt beszegve. Zórád egy kicsit szomorú volt és az esthajnali csillagot kereste az égen. A kocsiban hátradőlve sokáig nézte. Egyszer nagynak, tüzesnek látta, mint valami mámoros asszonyszemet, a következő pillanatban pedig kicsinek, mintha sáppadt gyertyaláng lobogna a szélben. A Horvát-kert fái ismerősen bólogattak feléje és egy sárga levél alázatosan hullott a lába elé...

Bent a színházban sokan voltak. Ma is A zöldruhás nő-t adták és Gyöngy Sári szebb volt mint valaha. Az övében sötétpiros rózsza mosolygott és ez ma este kimondhatatlanul jól esett a lovagnak...

Rövidy István

Holt vitézt hozott a Duna.

Szép Magyarországgal szemben, a Duna két karja szigetet ölel át, mely Szerbiához tartozik. A sziget hátán jómódú községet hordoz, melynek köznépe békecséges indulattal néz ránk, mert Magyarországra járt dolgozni, innen pénzelt és vásárolt be. Ezek a szerbek jól ismertek bennünket. Ezért a dunai átkelés előtt hiába parancsolta meg neki a szigeten táborozó század kapitánya, hogy meneküljenek. Hiába rémitgette őket, hogy a germánok és magyarok mindenki hasát föl-metszik. Ezeken a szerbeken nem fogott a mese. Míg a hős század a kéznélfekvő tutajokon a tömérdek lövő-árkok otthagásával elillant, a lakosság bölcsen helyén maradt és természetesen: csakugyan nem történt neki semmi baja.

Ezen a szigeten tartok többedmagammal őrséget barátságos kis szőlőkerti lakban, melynek ablakszemei a Duna széles tükrére és a szép magyar hegyekre nézegetnek.

Délben ülünk a prices szélén és nézegetjük, mint keveri a szakácsunk a darás-makarónit, miközben két szerb polgár, *Mladen Ristics* és *Jovan Stefanovics* nyit be. Az egyiknek kezében bugyelláris van, kiszednek belőle négy korona tizenhat fillért, *Ristics a Dunát, soldat*-ot emleget, félrehajtja a fejét, alája helyezi a tenyerét, behunyja a szemét. Ha közöttünk nem is tudnának többen szerbül: megértenők, hogy holt vitézt hozott a Duna.

A két szerb vezet bennünket a termékeny sziget fákkal ékes, szakadékos partján. Csakhamar meglátjuk, hogy a víz szélén egy katona teteme fekszik csukaszürke ruhában, oldalfegyver nélkül. Az arca, az orra, füle ép. Mintha nem is soká lett volna a vízben, pedig szegény bizonyára már a hetedik héttel ezelőtt megindult átkelés alkalmával eshetett bele a vízbe. A par-ton kampós rud hevert. A szerb atyafiak ezzel huzták ki a tetemet, mely gyászos, csendes uszásában megakadt a Dunában nyakig álló törpe fűz aranylóan sárga koronájában.

Megilletődve állunk meg vitézünk hideg ágyánál, melyet a Duna fővenye alkot. A bányadt őszi nap a gyászhoz méltó tompitással csillogtatja a fővény csillámaikat. A hős bajtárs fejénél a szél piros virágot hajladoztat, mely kíváncsian nézegeti jobbról, balról az arcot. Fölöttünk szomorú fűzek alázatos ágai hódolnak. A cserfa a hősöknek megjáró leveleivel ékesíti a hős homlokát. A rezgő nyárfa levelei fájdalommal rezdülnek meg és szép ezüst szemfedővel iparkodnak betakarni a kötelesség áldozatát. A behavazott magyar hegyek áttekintgetnek a megható képre, melynek pompáját a Duna a hegyek tükröztetésével fokozza.

Ej, civilek, be szép is mindig a hazája becsületéért bátor halált halt katona ravatala így, a természet ölen...

Vajjon ki is most már a jövevény? Fölbontjuk mellén a ruhát. Azt mondja a kis német cédula, hogy a gazdája: *Zabka Josef*, róm. kath., 1896-ban sorozták, a községe *Astvin*, a csehországi *senftenbergi* járásban. A születési év: 1874. Tehát szegény olyan idős népfölkelő, mint mi, ő érte is még mindig olyan feleség, olyan gyermekek aggódnak, mint érettünk. Az ember most Csehországba is gondol, oda Magyarországra is és a szemébe könny szökik, a mit észre veszünk egymáson, akárhogy forgatjuk is a fejünket és akarjuk titkolni talán nem is katonás elérékenyülésünket.

A zubbony zsebében nagy csomó levelező-lap és levél, kalapos, tehát: cseh betűkkel. A képeslevelező-

lapokon egy katonához szerelmesen simul a felesége. A lap föladója *Barbara Zabkova, Postvirackban*. A képeslevelezőlap katonája bizonyára a par-ton fekvő hőst, nője pedig a kis csehországi faluban küzdő Zsabkánét szimbolizálja. Egy másik levelezőlap ismét könyekre indítja az embert. Kis falu végén kőszobor. Erős talapzaton égő szív, fölötte a szüzanya a gyermek Jézussal, a szobor előtt kis leányka térdre roskadva könyörög az Isten anyjához. A címlapon négy versstrófa ezzel a címmel:

Mod liva za Taticka.

Kis szláv nyelvismeretemmél látom, hogy imádságban az a tatuskáért, az apuskáért. Szegény, jó apuska!...

Jó ember lehetett szegény, mert a hazuról jött irásokat összegyűjtötte, őrizgette biztosító-tüvel lezárt zsebében. Szabad idejében a sánokban újra és újra elolvagatta a leveleket, melynek olyan kedves a meg-szólítása: *Drága Milovány!*

Elandalgunk a világ forgandóságán, szótlánul áll-nánk talán ott tovább, ha a szerb polgár nem emlegetné, hogy *kola*, ha nem mutatna a falura, hogy szekeret hoz. Itt is már a szekér. Szólókarókon gondosan ráemeljük a bajtársat, befedjük galyakkal, melyeknek sárguló, száradó levelei olyan mélabusan hirdetik, hogy egyikünk előbb, a másikunk utóbb szintén lehullik az élet fájáról...

A két kis növendék-tehén után lassan, temeté-sen halad a szekér, letarolt kukoricaföldek, szőlők és fényes bőrű szilvafák között a közeli temetőig. Sirtá-snak, minden katona résztvesz a kegyeletes munkában, melyben segít a két szerb is. A szomszédos tégláébe-tőből zindelyeket hozunk, kirakjuk szépen a sír fe-nekét oldalát s azután Jézus szent nevében belebocsátjuk a tetemet. Bajtársaim formaérzékkel szabályos alakra felhantolják a sirt, mely a temető legszebb pontján domborul.

Előlép Schlegel Ferenc fővárosi tanító és szép beszédet mond. Elbucsuzik Zabka Józseftől a magyar hadsereg nevében. Méltatja a hős kötelességtudását, önfeláldozását, melyet példaképp tár elénk. Elbucsuzik tőle szerető felesége, magukra hagyott kis gyermekei nevében, a kik hiába várják haza a taticskát, mert megkapta a második, a legfelső behívó parancsot.

A szerb hegyek mögött leáldozott a nap és olyan szomorú lett a vidék...

Másnap szép keresztet faragott az őrség ezermes-tere. Ráirtuk a megboldogult nevét, faluját és megtalálásának napját. Felesége így évek múlva is ráakadhat. Színes őszirózsából, fenyőgalyból koszorút fontunk s fölékesítettük vele a sirt, melynek fejfáján akkoron tarka kis madarak csevegése mondott bucsút a messze lévő gyermekek helyett.

A csehországi falucskában aligha tudnak ma-gyarul. Ezért inkább német levélben irtuk meg a két nap történetét.

Azt irtuk a levél végén, ha van ilyenkor vigasz-talódás, vigasztalja a jó családot az a tudat, hogy de-rék bajtársunk a hazáért halt, a fején lőtt seb s ideig-lenes vízi sirja igazolja, hogy szegény nem szenvedett sokat. A jó öreg Duna nem enyészttette el a tengerbe, hanem szeretettel, gondosan kitette oda, a hol a sirját mindenkor megtalálhatják. Eltemettük keresztény szo-kás szerint. Sirján virágok beszélgetnek le hozzá. A föld egyik legszebb részén, a csodás Alduna mellett pihen, közelében regényes magyar hegyek állanak hűségesen őrt és a koszoruba hajló királyi folyam hullámai cso-bognak körülötte dalt, mikor szeretett családjáról éde-sen álmodik.

Panos Aurél 3-as honvédhuszár főhadnagya.

A MODERN HÁBORU LOVA.

Az immár közel másfél esztendeje tartó világháboru majdnem minden téren új felfogásokat hozott előtérbe és egész gondolkozásmódunkat nem hitt és nem várt mértékben befolyásolta. Természetes, hogy a jelen viszonyok között sok mindent elsősorban a háboru nézőpontjából vagyunk hajlandók megítélni és csak másodsorban keressük a dolgok »békés« rendeltetését. Így vagyunk ma a lótenyésztéssel is. A háborut megelőző években a katonai pótlovak, a remonták mellett a gazdasági ló mindinkább előtérbe jutott, a mint azt Németországon kívül hazánkban is többek között a nehéz hidegvérű ló tenyésztésének aránylag gyors terfoglalása bizonyította. Egy ideig úgy látszott, mintha a lónak évszázadokon keresztül tartó általános jelentősége csökkenésnek indulna, elsősorban természetesen a motoros közlekedés feltalálása és tökéletesítése folytán. Mindenesetre kétségtelen, hogy a lovasság szerepét a modern háboruban sokan lebecsülni voltak hajlandók, mely felfogást megerősíteni látszottak a tények, a mikor is a mai hadjárat folyama alatti állóharcokban, avagy rendkívüli terepviszonyok között a lovasság, lovainak hátrahagyásával nem egyszer gyalogtűzharcnál nyert alkalmazást.

Elfogulatlan megítélés mellett a fentiek dacára is igazat mondunk, ha a lovasságnak ebben a háboruban véghezvitt teljesítményét elsőrangú fontosságúnak nevezzük. Mindjárt a háboru kezdetén a francia nyugati offenzíva alkalmával, nemkülönben később az oroszok keletporoszországi vereségeinél, továbbá a gorlicei áttörést követő diadalmas harcokban a Puhallóhadsereg csoport teljesítményei), végül a szerbiai hadjáratban a lovasság »lovon ülve is« megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a közös ügynek, mely nagyjelentőségű szolgálatoknak kellő méltatása ma még nem is lehetséges és csakis a háboru befejeztével, a szerzett tapasztalatok és azokból folyó ítéletek megvitatása, alapos megtárgyalása után várható.

Mai tapasztalataink alapján joggal állíthatjuk, hogy a magyarországi lóanyag a háboru tűzpróbáját mind- eddig jól megállotta. Ezt rajtunk kívül szövetségeseink is teljes mértékben elismerik. Nem szabad azonban szem elől téveszteni, hogy a fiatal lóállomány fel-

nevelése és idomítása tekintetében mind nálunk, mind Németországban történtek hibák, főképpen a fiatal lovak elkényeztetése, nem eléggé kemény tartása, valamint a katonaságnál és általában követelt teljesítmények elégtelensége folytán. Ennek természetes következménye az volt, hogy a különben kifogástalan minőségű állatok nem bírták a háboruval járó fáradtságokat, nem nyervén azokra rendszeres előkészítést. És ha kétségtelen is, hogy a hibátlan küllem továbbra is elsőrangú kriteriuma lesz minden lótenyésztésnek, a jövőben nem kevesebb fontosságot kell tulajdonítanunk a felnevelés és tartás kérdéseinek is. A háboruban számtalan eset bizonyította ugyanis, hogy küllemileg semmitmondó, gyengének látszó, szabálytalan állású, egyébként is hibás, de kellő edzésben részesült lovak, a küllemileg és minőségileg kifogástalan és kétségtelenül értékesebb lóanyaggal szemben — teljesítményeik tekintetében — nagy fölényben voltak és e fölényüket mindvégig megtartották. Bebizonyítottuk tehát, hogy a régebbi idő óta konszolidált rendszeres tenyésztetekből származó lovak hasonlíthatatlanul jobb eredményeket mutattak fel, mint határozott tenyészcéllal nem bíró lótenyésztő vidékek produktumai. Ez különösen Németországra áll, a hol a tiszta és nem tiszta tenyésztés határvonalai már ezelőtt is élesebbek voltak, mint nálunk. A konszolidált és egyöntetű tenyésztés eminens fontosságának helyes felismerése már jóval a háboru kitörése előtt arra indította a magyarországi lótenyésztés vezetőségét, hogy a tenyészanyag törzskönyvezését ott, hol ennek természetes előfeltételei megvannak, lehetővé tegye és annak sikeres keresztülvitelét a maga részéről is minden eszközzel is támogassa. Kétségtelenül egyike a legfontosabb intézkedéseknek, melyek az országos lótenyésztés érdekében az utóbbi évtizedekben történtek. Így alakultak és alakulnak meg nálunk az u. n. tájfajta-tenyésztések. Nem tekintve az állami ménesek és aránylag csekély számú régi magánménesünk törzskönyveit, Magyarországon a félvér lóanyag törzskönyvezése a legújabb időkig teljesen ismeretlen fogalom volt, mely állapot semmi esetre sem vált a hazai lótenyésztés előnyére. A mai háboruval kapcsolatos nagymérvű lókiemelések a tenyészanyag törzskönyvezésére a leghatásosabb eszköznek bizonyultak, ily minőségű lovak mentességet élvezvén, úgy hogy a háboruval járó sok kár mellett, a lótenyésztést illetőleg, annak jelenleg tárgyalt kihatását, mint kétségtelen hasznot kell regisztrálnunk. Visszatérve témánkhoz, hazai lófajtáink közül a melegvérűek természetesen mindenütt jobban beváltak, míg a hidegvérű nehéz lovak nálunk teljesen alkalmatlannak bizonyultak. Ezekről alább. Az angol félvér fajták, különösen arabs véralapzattal, a lovasságnál, a noniusok a tüzérségnél, e fegyvernemnél nem egyszer s lippicaiak is szép eredményeket mutattak fel. A lippicai vér a jövőben az eddiginél nagyobb figyelem tárgya lesz, éppen a jelen háboru tapasztalatai folytán. Megfelelő terepen a kis alkatu huzul és cserkesz, konyiki lengyel-galíciai lovak bizonyultak értékeseknek.

Ezeknél természetesen a felnevelés játszott nagy szerepet. Irott dokumentumokra, fentebb érintett »irodalmi tartózkodás« következtében nem igen van alkalom hivatkozni. Általánosságban lehetett pl. hallani, hogy a gazdákhöz békeidőben tartásra kiadott honvédlóvak a tényleges katonalovaknál jobban voltak használhatóak. Itt megint a trainingre lehet, mint okra hivatkoznunk, a mi úgy látszik, magánál a hadseregnél nem volt oly erős, mint a gazdáknál. A küllemet tekintve, a széles, száraz inu és jó csontozatu

u. n. »sok földet takaró« ló feltétlen előnyben részesítendő. A mi az angol telivért illeti, sajnos, általános véleménnyé vált, hogy e fajta a kellő ápolás hiánya, a rendetlen életmód, rossz istállózás és silány takarmányozás mellett, kiváló tulajdonainak nagy részét elveszti, úgy hogy az angol telivérek pl. felderítő-lovaglásokra való külömbeni nagy alkalmasságuk mellett, nem sokáig állta ki a sok nélkülözést és oly esetet is volt alkalmam hallani, mikor telivérek tisztai máhásállati szolgálatra degradáltattak, egyéb célokra való alkalmatlanságuk folytán. Nézetem szerint ilyen esetekben azonban nem a vért, hanem újból csak a puha felnevelést kell okolnunk; hogy a jó vér egymagában nem hátrány, határozottan állithatom. Németország háborus hyppologiai irodalmában a lónak a mai háboruban való használhatóságát illetőleg számos érdekes nézetre bukkanhatunk. Egybehangzó vélemény ott, hogy a nemes keletporoszországi ló — habár teljesítő képességének legmagasabb fokát kissé későn éri csak el — minden tekintetben megfelel a modern hadiló követelményeinek. Vele körülbelül egy foknál állónak tekinthetjük a hannoveri lófajtát. Tehát két olyan lófajta, mely a lehető legegységesebb kancaanyaggal rendelkezik. Mellettük jól beváltak még a brandenburgi, oldenburgi, poseni fajták, a nehezebb melegvérűek között a holsteiniek és württembergiek, itt-ott a hidegvérűek is (ardenne-i és rajna-belga fajtájú lovak). Mint fentebb láttuk, nálunk a hidegvérűek sehol sem tudták magukat kitüntetni, minek oka, nem tekintve e fajtának természetes hátrányait (nehéz súly, széles és puha paták, nagy igények), nézetem szerint nálunk még abban is keresendő, hogy Magyarországon jelenleg még nem találunk homogén hidegvérű kancaanyagot és így természetszerűleg az ivadékok sem üthetnek be várakozás szerint. Ellenségeinknél az angol ló tulságos ápolást igényel, a franciá ló állítólag keményebb, de sokat szenvedett a rendetlen tartás folytán, az orosz kemény és igen használható, ezeknél meg a küllem sok tekintetben meg nem felelő, különösen a puha és hosszú hátak volnának gyakoriak.

A lótenyésztés jövő feladatait illetőleg természetesen nincsen hiány jóakaratu prozopozíciókban. Németországban majdnem minden írónak meg vannak a maga külön kívánalmái, melyek olykor kissé furcsán hangzanak. Vannak, kik hideg- és melegvérűek közötti keresztezésekkel szeretnének egy új »tűzserégi lófajtát« megteremteni, a mi felett úgy hiszem napirendre térhetünk. Sokan a katonaságtól várnak minden üdvöst és a lótenyésztést teljesen a hadvezetőség kezében óhajtának látni. Ez szintén egyoldalú felfogás, a mi azután egyoldalú eredményeket is idézne elő, akadnak még különösebb »részletkérdések« is, pl. a patkolás teljes elhagyását illető javaslat. Megegyeznek a német szakírók abban, hogy a jövőben a felnevelésnek keményebbnek, de e mellett a takarmányozásnak is intenzívebbnek kell lennie (utóbbi honi kistenyésztőinknél alkalmasint érzékeny pont), hogy továbbá a ló belföldi piacának helyes rendezése a jövőnek egyik igen fontos feladata. A most érintett ponttal szorosan összefügg a tereplovaglásoknak és a lovas és ugratási mérkőzéseknek kérdése. Magától értetődő dolog, hogy a háborúval járó felderítő-lovaglások és a béke idejében rendezett tereplovaglások között a legszorosabb kapcsolat áll fenn. Ezt illetőleg megjegyzem, hogy bár az utóbbi években hazánkban is fellendülésnek indult a sportnak ez az ága, más országokkal szemben aránylag nagyon is szerény keretek között mozgott. Hogy csak pl. Németországot vegyük, ott az 1914-iki háborus fél-

évben (az utolsó »Turnier« ez évben július 27.-én tartott meg) nem kevesebb, mint 463 dijmérkőzés volt, míg az egész 1913. év folyama alatt csak 485 mérkőzés rendeztetett, mi egymagában mutatja a turnier-ok nagy népszerűségét. A dijlovaglások száma 1914 első felében 115 volt (egész 1913-ban 119), a dijugratásoké 137 (1913-ban 134), a tereplovaglásoké 18, az u. n. »Military«-ké 3 (Querfeldeinreiten). A német félvértenyésztők nagy egyesületének, a »Reichsverband für deutsches Halbblut«-nak főrésze volt abban, hogy a német belföldi tenyésztés produktumai mind nagyobb elismerést tudtak maguknak kivívni.

A »Reichsverband« által a német belföldi félvért lovaknak népszerűsítése érdekében rendezett lovasmérkőzések ugyszólván napról-napra emelkedtek jelentőség tekintetében. A magasugrásoktól eltekintve, mind a dijlovaglásoknál (Dressurprüfungen), mind a tereplovaglásoknál és távlovaglőversenyeknél a belföldi lóanyag mindinkább előtérbe jutott, mint ez különben nálunk is hasonlóképpen történt. Hazánkban pl. az aradi tereplovaglőversenynek, továbbá a debreceni, budapesti és wieni dijlovaglás és ugratásoknak eredményei a magyar ló rendkívüli használhatóságát eléggé bizonyították. Aradon a győztes két ízben egy mező-hegyesi félvér volt (Adieu 3), a helyezettek is jórészt magyar tenyésztésből származtak, az irlandiak a tereplovaglásoknál, sőt pl. a budapesti 1914. évi dijlovaglás és ugratás alkalmával még ugrásokon sem tudtak a belföldi lóanyaggal szemben érvényesülni. Hogy a lovasmérkőzések sportjának fejlesztése és népszerűvé tétele az ország haderejének szempontjából elsőrangú fontossággal van, el nem vitatható és a háború után azon kell lennünk, hogy az utolsó évben oly szépen megindult mozgalom továbbra is fenttartható, sőt lehetőleg még növelhető legyen is. A lovasmérkőzéseknek általánosítására kellene törekednünk és azon lennünk, hogy ilyenek ne csak Wienben és Budapesten, hanem minden jobb lótenyésztő vidék centrumában, tehát a vidéki nagyobb városokban is megtartassanak. Természetes, hogy az államsegélynek is fontos szerepe volna e kérdés sikeres megoldásában. Nézetem szerint az elérni óhajtott cél előbb megvalósulna, ha azok az óriás összegek, melyek a központi mérkőzéseknel dijakra adatnak ki (Wienben 51.000 korona, Budapesten 28.000 korona értékben adtak dijak 1914 tavaszán) az egész országban egyenletesebb elosztást nyernének, ily módon sokkal több kevésbé vagyonos, de tehetséges és ambiciózus tisztnek részvétele volna a mérkőzéseknel biztosítható, mi az ügynek csak hasznára válnék. A lovasornak népszerűvé tétele nagy kihatással lenne egyes jobb tenyészetek és egyáltalában a lovak fajtájának, leszármazásának ősmérésére és végre-valahára e körülmény nagy fontosságának köztudatba oltására. Hogy nálunk e tekintetben milyen óriási közönyösség uralkodik, elszomorító jelenség, melynek megváltoztatására a mértékadó köröknek legerélyesebben kell törekedniök. A leszármazási adatok rendszeres ősmerte kétségtelenül óriás befolyással lenne a lovak értékesítésére, egyáltalá-

Alapítva 1862.

CUENDET CONSTANT

svájci órás

Budapest, IV., Kígyó-tér 5. szám.

Az órás szakmát felölélő összes zseb-, nipp-, fali- stb. órák raktára. :: ::

KARCSATTÓRÁK. JAVÍTÁSOK. KATONAÓRÁK.

Az északi harctéren (balról jobbra): Beöthy Pál huszárcapitány, a képviselőház elnöke, Böhm-Ermolli hadseregpáncsnok, Cibulka hadtestparancsnok.

ban a lópiacra, mert hogy egy már jól bevált tenyészet, avagy vérkombináció produktumait mindenki szívesebben vásárolja és használja, nem szükséges bővebben bizonyítanunk, elég, ha e tekintetben a telivértenyésztésben uralkodó és nálunk is dívó felfogásokra utalunk. A háboru után remélhetőleg mindinkább szaporodó lovasmérkőzések rendezését illetőleg igen szükséges lenne az egyes mérkőzések kiírásánál bizonyos ujtásoknak behozatala, így pl. mindenekelőtt a tereplovaglásoknál belovagolandó terepnek a háboru tapasztalatai alapján leendő kiépítése az akadályoknál, pl. a különböző harcszintereken leggyakrabban előfordult árkok, kerítések stb. lehetőleg hű utánzása.

Ezt illetőleg történtek már igen megszívlelendő propozíciók; így pl. lövészárkok, vízzel elöntött árkok, rossz elugrási- vagy érkezési oldalt mutató árkok, mocsaras, iszappal telt árkok konstruálását illetőleg. Országutról szilárd fakerítésen át puha talajra pl. szántóföldre jutni a lóval is oly eset, mely patrouille-lovaklásoknál bizonyára gyakran előfordul. Alkalmos helyeken kívánatos volna téli időben, hóval borított terepen távolovaglásokat rendeztetni, ily terep mindenestre több különösebb sajátossággal rendelkezvén. Végül pedig természetes követelménynek tekinthetjük a kívánságot (most előadottakat a német sajtó már régebben tárgyalta), hogy az ugratásoknál és tereplovaglásoknál a tiszteken kívül a legénységnek is alkalom nyujtassék a részvételre, mert hiszen a magunk elé kitűzendő cél elérésénél nem csak a lovastiszteknek és tisztii lovak-

nak, de egyáltalában a lovasságnak eredményeiről van szó, s mi sem természetesebb, mint hogy a vezető tisztnak megfelelően begyakorolt legénységre van a reája váró feladat sikeres megoldásánál szüksége. Tehát csoportlovaglások és ugratásoknak a jövő lovastornáinál mint állandó számoknak kell szerepelniök.

A »magyarnak magyar lovat« jelszót mi éppen úgy elfogadjuk, mint ez Németországban a német származású lovakra vonatkoztatva történik. Ugy vélem, nálunk a lótenyésztés nivójának emelésére a természetes előfeltételek a legteljesebb mértékben megvannak. Mindenesetre inkább, mint Németországban. Ez azonban egymagában véve nem elég; az organizáció, melyhez ismét a közös érdek jelentőségének kellő megértése szükséges, nálunk — sajnos — még sok hiányt mutat fel. Ezeknek a kiküszöbölésére kell törekednünk. Ezt gondoljuk meg, hogy egy megfelelő eredmény elérésére nem egyoldalú sovinizmus, a nemzeti sajátosságoknak indokolatlanul nagy féltése és így minden idegennek perhorreszkálása, hanem a belföldi »jószág« megőrzése és felhasználása mellett az idegen »jó«-nak átvétele is szükséges. Jelen esetben tehát a német rendszer megkedveltetése és az azt előidéző ügybuzgalom fejlesztése a hazai kiváló loanyag (nem idegenkednék a magam részéről az olasz lovaglási módszer egy-két elvének átvételétől sem) felhasználása mellett volna a követendő utnak nevezhető.

Nemeshegyi Oszkár dr.

KONSTANTIN KAPITÁNY.

Történet egy galíciai kisvárosból.

Irta LAKATOS LÁSZLÓ.

„Ki e hosszas hosszú éjen,
Nem tűz csókot barna szemre:
Szemét álom meg ne szállja,
Szívét szállja bánat árja!”

— énekelte Marianka, a mikor aprófát hasított a kis kertés udvarban. Még nagyon hajnal volt. Éjszakáról nyitott arcukat az őszi rózsák most mosdatták a harmatban. Őszi rózsák — aprófát vág egy kis rutén cseléd szinte illetéktelenül közel hozzájuk és a nap is olyan fáradt ezen a hajnalon. Máskor ébredő veres arca most fakón sárga, mint egy kopott selyem, az ember szinte a feslést keresné a szomorú kereksegen, mely most órákig a föld felett lesz.

Lassan, lábujjhegyen lépett a családi hálóba az orvos. Szeme az éjszakai munkától veres, hajnalig virasztott dologban, az egyik nehéz sebesült majdnem a keze alatt halt meg és a németül tudó őrmester is olyan értelmetlen volt, csak bajt okozott. Levinszki fáradt volt.

És, míg csöpp karbolt öntött a mosdóvizébe, megkérdezte Juliától:

— A cseléd már ébren van és fát vág? . . . Nem tudatok aludni az éjszaka? . . .

— Mihelyt elment, mindjárt lefeküdtem és el is aludtam . . . Mariankának még az este hagytam meg, hogy korán főzzön friss kávé magának . . . Szalonnát is ő szolgál és hideg pálinkát . . . Az ebédlőben fog teríteni, ott a pongyolakabátja is — mondta Julia hunyt szemmel, mint a ki még szeretne tovább aludni.

Az orvos vastag, dörgölő törülközőkendővel most szárította kezét.

— Nyugodt volt az éjszaka, nem lehetett hallani, hogy a kozák fegyverek szóltak volna.

Semmi válasz.

— Ott a Potocki-utcában csend volt — folytatta Levinszki és az ajka fehér, mint a fáradt, beteg állatok foghusa.

— Azt hiszem, itt nem volt semmi. Estétől, alszom, semmiféle neszre föl nem riadtam . . .

És az orvos most odalépett feleségéhez. Majdnem biztonságosan csókolta homlokán, ott, ugyanazon a helyen, a hol az este.

Julia feje oldalt feküdt a párnán, arca alatt két összekulcsolt kéz az E. J. betűt fedte (az övé is). Aranyos haját, ha akarja, áradozó patakzó glóriában bontja ki maga körül a párna fehérségén, ám ő két szerény fonatban a nyaka alá rejtette, mint egy tizenéves éves kis leány. Szeme még mindig hunyva.

Térdben már majd összeroskad, de azért még ott áll az ágy előtt az orvos. Tanácstalanul bámul a zsalugáter zöld táblácskái felé. Milyen sárga odakint minden . . . igen, az ellenséges katonák becsületesek voltak az éjszaka, az utcák nyugodtak . . . Kezét most a zsebébe mélyíti, kihuz onnan valamit.

— Nézd csak, fiam, milyen érdekes, az orosz katonák gombján az ezred-szám és egy nagy sas-

madár. Ők nem festették be a gombjaikat, mint a mieink. Ezt a gombot egy sebesült katona adta nekem . . . szegény mindenáron meg akart ajándékozni valamivel . . . én elfogadtam, mert mindjárt arra gondoltam, elhozom neked.

Most egy pillanatra felnyitotta Julia a szemét. Gyönyörűség két tavasz-zöld tava máskor. Hajnali álom derengésben kéken fénylett most, mint virrasztó beteg szobájában egy éjszakai lámpás.

— Köszönöm, mondta — tegye kérem a kis szekrényre Sándor.

— Igen — mondta az orvos.

— Igen — mondta még egyszer — igen . . . és azután kiment az ebédlőbe, a hol hús reggelen (a nyirkosság szinte közlékeny volt) a kis cseléd a zöld csempés kályha előtt térdelt, ölében aprófával.

— Marianka — mondta az orvos — igen, Marianka, csak a kávé miatt akartam szólni, látom, már itt van. Igen . . . És ma reggel fűtünk az idén először, ugy-e Marianka.

És az orvos hangja olyan volt, mintha mást szeretett volna mondani. Vagy semmit sem.

A kertben még nyílnak a lengyel virágok.

Egy báró kénye-kedve szerint intézkedik.

Reggel tíz óra lett és az orvos tizenegy évi együttlét után legelőször úgy ment el hazulról, hogy nem köszönt el előbb gyengéd szájjal Juliától. Rövid kis meleg felsőkabátban, fején zöld lodenkalap (ugy, a hogyan Maryangrodba szokott kimenni betegeket gyógyítani), a Ryneken át befordult a Jasomir-utcába, a hol felesége atyja lakott. Utközben a ki nem mondott szavak, még mindig azok ize, rászoritotta a virasztástól, sok rideg füsttől, amugy is savanyu rossz szája ízét.

Az öreg Eiselsberg karosszékében ült, mint már öt esztendő óta mindennap délelőttjén. Öt esztendő előtt kérte a bécsi Kredit-Anstaltot, a hol negyven esztendő alatt igazgató címmel osztályfőnök lett, hogy nyugdíjazák. Galiciába akart költözni az egyetlen valakijéhez, a lányához. Valamikor úgy adta oda férjhez az orvosnak, mintha kölcsönbe adná ez északi koronatarományba. Levinszki jó orvosi gyakorlat után Bécsbe jő, vagy elmennek Stájerországba, szép domb lankásán egy fehér házban sanatóriumot nyitnak és az öreg bécsi uriember bojtos fehér sapkában a konyhában arra ügyel fel, mit főznek a cukorbetegeknek, kikhez ő is számít. Ez a betegsége, a diabetes, volt egyébként is a legfőbb após és vő közt, talán nem tulzás, ha azt hisszük, hogy az öreg urnak e szervi hibája tette egyáltalán lehetségessé ezt a házasságot, a melytől annak idején sokat vártak mind a ketten: após is, vő is . . . Julia? . . . Ám, hogy teltek az esztendők és Levinszki pontos türelme ellenére is szinte belefáradt a sok hivatalos írásba, a melyben a bécsi belügyminiszteriumnak nyomatékos buzgalommal adta tudtára, hogy Galiciában az ő körzetében háromszáznegyvenkilenc járvány-

Lázár Ernő felvétele.

Gilio Rimoldi nobile della Spada 16-os huszárfőhadnagy, a harctéren tanúsított hősiességéért a Signum laudis, a katonai érdemkeresztet és a német vaskeresztet kapta.

bedői Markos Olivér dr. igazságügyminiszteri fogalmazó, tüzérhadnagy, az északi harc-
térén tanusított hősiességéért a
Signum laudis kitüntetést kapta.

királylehotai Lehoczky Tivadar dr.
vármegyei aljegyző, huszárszászlós,
Limanovánál megsebesülve orosz
fogságba jutott.

Ziska László dr. pestvármegyei aljegyző,
a 14. sz. közös huszárezred zászlósa. Hősi
magatartásáért az ezüst vitézségi érmet és a
Signum laudis kitüntetést kapta. A harc-
térén szerzett betegségében meghalt. Uher felv.

betegre esik egy orvos és a stiriai szanatórium álomnak is mind halványabb, de reménytelenségnek is mind fakóbb lett, Eiselsberg arra kérte a Kreditanstalt elnökségét, hogy nagyszámu szolgálati éveire, de még a különös gondra is való tekintettel, a mit a régi betegsége is megkíván, rendeljék őt a nyugállományba. Azóta élt itt, ebben a galíciai kis városban, a melyet egy hadosztály különítményeként most megszállt Konstantinovicz Konstantin (elsősztályu százados az orenburgi kozákoknál) és leginkább karosszékében ült a Jasomir-utcában, a szék támláját úgy fordítva, hogy neki magának kényelmes kilátása essék a Kapucinus székesegyház aranyos keresztségének csucsa felé. Jóval a hatvanon túl, az üveg-zöld San mentén, egy városban lakhatott a lányával, a ki egyedül volt valakije és a kit Istenben boldogult feleségével együtt sok reménykedéssel neveltek annak idején Bécs városában.

Az öreg ur jobb kezét kis bojtos sapkájához emelte, a karosszékéből fel sem kelt, így fogadta szük-szavu köszöntését a légyszakállu orvosnak, a ki lányának férje volt. Levinszki az öreg ur szivaros ládájába nyult, kivett belőle egy bécsi mediát, végét a foga közé vette — a száraz szivar szájában — félhangon mondta:

— Az este ők bevonultak a városba.

-- Tudom. Hallottam őket.

— Nem gondolja kedves apám, sokáig maradnak itt? Ők?

Az öreg ur mélyen rábámult a kapucinus templom keresztségére.

— A háboruban . . . a háboruban semmit nem lehet előre tudni.

— Semmit nem lehet előre tudni — ismételte a másik szavát gépiesen Levinszki.

Csak a mikor már kimondta, hallotta meg a szavakat, értette meg azokat, ütközött meg azon, hogy értelmetlenül miért is vette őket át a másik szájából.

— Az oroszok . . . az orosz tisztek polgári házakban vannak kvártélyon. Egy hadnagy az alpolgármesternél lakik, egy másik a gyógyszerésznél. A kapitányuk nálunk . . .

Az öreg semmit sem felelt.

— A kapitányuk nálunk lakik. Valami Lermontov nevü . . .

Oly mozdulatlan maradt az öreg ur arca, annyi sem érzett meg rajta, hallotta-e a veje szavait vagy sem. De leküzdhetetlenül mondott egyik szót a másik után, lassu ütemmel, közben a még mindig hideg szivar szájában.

— Volt egy főhadnagy is velük, de az elesett Ravaruskánál. Az már nem jött be velük ide a városba . . . Ha elesett, nem is jöhetett . . . Persze nem is jöhetett be velük, miket is beszélék össze-vissza . . . Pedig nem vagyok fáradt. Egész éjjel az orosz sebesülteket kötöztem ugyan . . . De azért nem vagyok fáradt. A Potocki-utcában . . . a . . . (a kapitány küldött oda — akarta mondani Levinszki, de nem mondta) a tisztek, a kik a városba bejöttek, kozák tisztek, mind kozák tisztek . . . De ma megérkezik a divizionáriusuk, az majd rendet csinál.

— Rend van most is — szólt az öreg és tekintetét levette a kapucinus templom keresztségéről. A háborunak is meg van a maga rendje — tette aztán hozzá nagyon megfontoltan.

Levinszki nem ezt várta.

— Kedves apa nem sajnálja, hogy nem mentünk előlük Bécsbe?

— Ezen már késő gondolkozni . . . És ők kissé hirtelen jöttek — szólt az öreg és tekintetét újra ráhelyezte a kapucinus templom keresztségének leg-tetejére.

— Igen . . . Így gondolom én is.

Hosszu szünet a beszédben.

— Jó napot kedves apa . . . Ha szükség volna valamire, csak üzenjen át hozzánk, mint . . . mint a régi időben. Vagy inkább ne fáradjon. Később ugyis átjön Julia. Megkérem, hogy jöjjön át . . . Jó napot kedves apa.

Julia apja kezét újra a házi sapkájához emelte. Az orvos — távozóban — fogával harapta le apósa szivarának végét és gyufával, a mit a zsebéből vett elő, rá is gyújtott, hogy a kaput elérte. (Folyt. köv.)

* * *

DIVATLEVÉL.

Divat jön, divat tűnik, de nem nyomtalanul. Mi más a közelmúlt utcai toalett ráncos és testhez szabott kabátja, állig érő egysoros gombolása, prémszegélye, mint a hatvanas évek dolmányviseletének modern fel-fogása? Minden divatgondolat két agyvillanás találko-zása; az egyik a múlté, a megemlékezésé, a másik a képzeletbeli eljövendő lehe-tőségé. Jelenleg egész kivé-telesen éppen a kosztüm bír a divat jellegzetes aprólékos-ságával, holott máskor ép-pen leginkább a szalon a részletes kidolgozás terepe. Talán a viszonyok fejle-ménye ezen rendellenesség. Elvégre is máskornál jóval kevesebb báli toalettet fo-gyaszottunk, helyesebben: megváltozott minden divat-érték. Soha nem látott toalett-pompa megismétlődő szin-helye minden egyes hang-verseny s a műértő szem épp oly abszolút élvezetet lel a káprázatos képben, mint a fül s a lélek a tiszta művészetben. A testet öltött új divatfogalom neve koncert-toalett s mi sem bizonyítja jobban népszerűségét, mint-hogy a mindenekelőtt mér-tékadó Árvay J. és tsa cég divatszalonjából egyszerre került ki a lelkes műbarát, Apponyi Sándorné grófasz-zony számára.

Tudatosan, tévedés nél-kül beszélhetünk a köz-el-múlt és a mulófélben levő divatról. Ujesztendő napja, általános fordulópont, ez nekünk is időtjelző. Mind-egyikünk téli kosztümmel, köpennyel ellátva, elvéte, ha kell egy tátrai sportruha vagy egy elkésett selyem-toalett. A rövid pihenőt min-den ország divattervezője, minden számottevő divatcég a kreációnak szenteli. Ná-lunk is már bontakozik a tavaszi divat. Bizonyos, hogy átmenetileg igen sok szövettoalettet fogunk látni és ezekkel igen szépen fog érvényesülni a kis szőrme-garnitúra. Árvay és tsa cég dolgozójában máris készül több ily utcai ruha. Wenckheim grófné például fekete selyemtrezzsel diszes könnyű kék kelme, alja több kes-

keny ráncba varrva, derékje sok apró részben szabva, akár régente. Gallérja több részben kihajló stuárt, ki-vül kék selyem, fehér csipkebélése.

Annyi már most is leszögezhető tény, hogy sötétkék és szürke a két divatszín. A ruha anyaga a télihez képest rövidrenyirt, kurtaszőrü. Mindenképpen vékony-fogatu, különösen, ha prin-cessz vagy más ruha készül belőle.

A kosztüm és toalett-selyem továbbra is egy-aránt lágy és félig tompa. A puha taffota, még inkább a nehéz faille bír elsősorban e kellekkel. A bársony és a libertyselyem mind visz-szább szorul, a mint dom-borodik a jövő divatképe. Hogy úgy mondjam, tul-façonirozott a façon s nem bírja el a hivalgó fényü selymet.

Az Árvay-cég selyem-ruhája mely már ma mu-tatja az eljövendő irányt a sokfodru typushoz tartozik. Ebben a rövid mondatban a változatosság végtelen per-spektívája rejlik. Láttam szürke failleöltözéket, mely-nek két oldalát hat-hat kes-keny fodor fedte, elől, hátul széles, sima bandóval, de-rékje bőven ráncolva. Más-kor csak három fodrot szá-moltam, de viszont körben szabva s oly egyszerű, hogy háromsoros szoknya, semmi egyéb.

A gazdagabb fajtáju ruháznak igen alkalmas anyaga a voál, szalagpikó vagy selyemszegéllyel. A se-lyemruha fodra is legkülön-félőbb változatossággal ke-zelhető; puritán egyszerűtől a raffinált diszitésig minden szabad, föltéve, hogy a de-

rékkel, ennek kivágott vagy nyakigérő voltával s a selyem színével összhangban van. Mert ne feledjük soha a divat hármastörvényét: a személy, a helyzet és a külső körülmény harmóniáját. A mint a zenében, egy színpadí szerepben, vagy akárcsak egy szavaltatban a hatás legfőbb titka a harmónia, a divatban is az összhang, a szuverén ura minden sikernek. *Marie.*

Árvay János és Tsa
cs. és kir. udvari szállítók műterméből.

A bécsi táncosnő.

— Szerző a darabjáról. —

A magyar biedermeiernek, imádott városomnak, a régi Budának egy óráját óhajtottam megeleveníteni *A bécsi táncosnő*-ben. Egy régen az időkbe alámerült óra fényét és árnyékát akartam meglopni tétova füllel, a régi hölgyek és urak furcsa, kedves és mindig megilletődött szavait hallgattam ki, és meglestem mozdulataikat, a melyek szerények voltak és graciózusak, mint ama vágyakozó, nyomott levegőjű korszakban minden.

Kölcsonbe kértem apró örömeiket, drága félszégeiket és rejtett bánataikat, a melyek ma játéknak tűnnek, de a melyekbe ama mesterkelt és mégis olyan nagyon igaz időkben bele lehetett halni. Míg a kis játékkal bibelődtem, magam is elhittem a kitalált történetet és a néző és az olvasó alázatával tekinttem a figurinákra. Feltétlenül hittem a munkámban, őszinte és becsületes igyekeztem lenni és ez volt az egyetlen

RADO VADÁSZFEGYVER
 garantált jó lökésséggel
 páros ejektoros garnitúrák
 az összes létező gyártmányok különlegességei

prizmás vadász- és tábori távcsövek.

Fényképező gépek teljes felszereléssel.

Radó A. és Tsa Budapest, Egyetem-tér 5.

fegyverüzletében

Telefon 105—82.

színpadi technika, a melyhez segítségért folyamodtam. Fortélyom a meghatottság volt, ám az enyém, a saját meghatottságom és erről talán nem is szabadna beszélnem.

A Nemzeti Színházhoz nyújtottam be darabomat, a melyet *Tóth Imre* igazgató nyomban elolvasott, elfogadott és a műsorra kitűzött. A kiváló színházi szakférfiu végig jóakaratu volt kicsiny munkámmal szemben.

Nagyobb effektusokat nem várhatott a darabtól, ám hitte, hogy a munka igyekezete a régi Nemzeti Színház hagyományainak áhitatos tiszteletéből fakadt és mindvégig azonosította magát a kis egyfelvonásossal. Sorsát a színház legkiválóbbjaira bizta, minden próbán lelkesedéssel résztvett és ő, a ki erejét nagyobbakra és jelesebbekre tékozolhatná, nemcsak hogy művészi lelkiismeretét és ambícióját helyezte a kis darabba, de örülni is tudott annak, ahogy a szavak és jelek a szerző félnék elgondolásából lassan a színpadi élet (és van-e szebb és igazibb élet ennél?) valóságába nőttek a próbákon.

Hálám és köszönetem mindig az övé.

Ő bizta a darab rendezését *Csathó Kálmánra*, aki mint tulajdon kertjében, olyan otthonosan jár a magyar biedermeierben, a főszerepeket pedig *Hegedüs Gyulára* és *Váradi Arankára* osztotta. Váradi Aranka az *Elssler Fanny* szerepében kristályos köny, elgondolkozó mosoly, aranycsészén játszó napsugár, *Hegedüs Gyula* — mint *Döbrentey Gábor* — igaz és magyar, hangja, mint a mély hegedű, fejedelmien egyszerű és művészi módon közvetlen. E két kiváló művész nagyon sokkal ajándékozta meg darabomat. *Pethes Imre* és *Vizvári Mariska* két régi magyar színészt játszanak pazar kedvvel, őszinte kedéllyel és tehetségük legjavát ajánlták fel a két figurának, a mely a régi magyar színészet könyes és sujtásos romantikáját akarja megeleveníteni. *Hajdu József* egy budai consiliárius szerepében olyan, mintha egy régi képből vágta volna ki, *Demjén Mária* diszkrét művészete olyan, mint az üvegharang alatti szó.

A Nemzeti Színház régi gyönyörű közönsége jelent meg a bemutatón és elhitte, hogy igazat irtam. Bőven jutalmazott a darab magyar romantikájáért és magáénak fogadta *A bécsi táncosnő*-t, a melyet eredetileg egy kedves hölgynek irtam ajándékba. A sajtó kivétel nélkül és egyhanguan a darab mellett szavazott. Erre büszke vagyok. A kritikákat eltettem emlékül egy albumba, örömmel, de aggódással is. Meg fog-e ismétlődni még egyszer ez a jóakarát és kinek szólt mindez, a darab meggyőződött magyar romantikájának vagy annak, hogy a szerző kezdő volt a színpadon?

Persze, hogy újra készülök darabot írni. Milyen lesz? — nem tudom. A legszebb az volna, ha újra meglehetne írni az *Elssler Fanny* egy óráját, ugyanígy, mint már megírtam. De ez régen volt — harmadfél hónap előtt. Tétován álltam még akkor a színpaddal szemközt és arcába nevettem volna annak, a ki azt mondja, hogy valaha is premiérem lesz és *A Társaság* az ő disztíngvált közönségének bemutatja arcképét egy magyar szerzőnek, a ki e portait alá az én nevemet jegyzi, mint egyetlen, egyszerű tulajdonát.

Lakatos Lajos

SZINHÁZ, ZENE.

Névtelen hősök.

— Az Opera reprize. —

De mortuis . . . És minek is mondanánk most rosszat a *Névtelen hősök*-ről? Hiszen már 1880-ban megírták, hogy Tóth Ede librettója nagyon gyöngé és hogy a Bánk bán költőjének ez a muzsikája nem a halhatatlan alkotások közül való. A ki látta a régi szövegkönyvet és tudja, hogy szegény Tóth azt tulajdonképpen nem is operának, hanem látványos népszínműnek szánta, gyorsan és már betegesen írta és a ki belátja, hogy a hosszú és gyakran unalmas librettót még az Erkel genialitása sem tölthette ki végig értékes muzsikával, igazat fog adni a harminchat év előtti kritikának és közönségnek, mely a premiéren az illusztris zeneköltő iránt való tisztelettel unatkozott és a darabot hat előadás után — bármily szépen énekelte is Eleket Perotti — csön-des részvétellel eltemette.

Hogy egy emberöltő elmúltával Kern Aurél mégis érde-mesnek tartotta exhumálni az elfelejtett Erkel-operát, — ha más oka sem lenne mint az, hogy a magyar honvéd dicsősége ma újra az égig ér és a „névtelen hősök“ nevére újra megtanulta a magyar, — megértjük és örvendetes tudomásul vesszük. A repriz, abban a formájában, a hogy az Opera kihozta, helyes és bár elfogult és rosszmájú kritikától (az egyikben egykoru tárcák emléke sáppadozik, a másikban gyöngé irigység) Erkel szelleme sem óhhatta meg Kern Aurélt, a legszuverénebb kritikus, a közönség melegen, szeretettel fogadta a becsületes munkát és elismerésével pecsételte meg első jelentős számát az új éra programjának. Zajos, nagy siker szombaton sem volt, de a mi taps elhangzott, igaz és őszinte biztatásként szólt az új direktor-nak, a ki a magyar opera kultuszát nemcsak programjában őrzi, hanem szívében is.

Természetesen a nagyon rossz librettóból nagyon jót Kern Aurél sem tudott csinálni. Igaz, hogy a hosszú, unalmas szövegkönyvet csaknem felére redukálta, a kopott, naiv versek helyébe jobbakat íratott, de a mese szegénysége, az epizódalokok sokasága és a tömeghatásra szánt látványosságok most is gyöngéi maradtak a szövegnek. Tóth Ede látványos népszínműnek tervezte a *Névtelen hősök*-et, Erkel operát csinált belőle, a mai darab pedig a recitativok elhagyásával, a próza tul tengésével és néhány köznapi jelenet bentfelejtésével erősen operettizú. A vén szerelmes alakja 1880 óta még jobban elkopott, a Jóska gyerek pofonja — bár az utána következő kesergést a premier alkalmával egyenesen wagneri sirámnak nevezte Bazaroff mester — lerí az Opera színpadáról. A két főszereplő azonban pompásan van beállítva az új rendezésben, mely egyébként is minden dicsőretet megérdemlő munkája Kern Aurélnak. Hogy milyen nehéz munka volt ez, csak az méltányolhatja igazán, a kinek alkalma volt a régi és új szövegkönyvet összehasonlítani. Kivált a kórusok elhelyezésével és disztíngvált szerepeltetésével végzett a rendező tagadhatatlanul mesteri munkát.

Erkel zenéjében nagyon sok a szép és az értékes. Lel-künkkel érezzük, hogy igaz magyar szól vele a magyarhoz és ki ne értené meg ma ezt a szótát? Az első felvonás kvintettje, Ilonka második felvonásbeli dala, egy bájos duett, a nyoszolyó-lányok remekül megcsinált, magyaros tűzzel lüktető menuetszerű kórusa, Elek tábori éneke és a hévvel pattogó harci induló gyöngyszemei a partitúrának. Jól esett ezt a zenét hallgatni, a hetvenéves ősz Erkel fiatal muzsikáját, a ki a Hunyadi és a Bánk bán után nagyobbatt nem alkothatott, de a ki akkor is bá-ran és egyedül járta a magyar opera utját.

Sándor Erzsíről, Ilonka személyesítőjéről annyi szépet és jót kellene írunk, hogy helyesebbnek véljük egyetlen mondat-ban kijelenteni: olyan volt mind mindig, kedves ajándék a közönség számára. Eleket *Székelyhíd* énekelte s ezuttal a szokott-nál is derekasabban megállta helyét. Könnyen birta magas partiját s voltak jelenetei, a miket világhírű tenoristák sem tudnának különben megcsinálni. Nagyon jó volt *Szemere* is az öreg pap szerepében és *Gábor* is mint Mózsira keresztelt Icig. Jót mulat-tunk *Hegedűs* mókáin és *Serák* Mártát az anyai pofon fölött való kesergésében őszintén sajnáltuk. *Pongrácz* szépen és kedvesen énekelte s kisebb szerepeikben helyükön voltak *Szende* és *Kálmán*.

Külön szó essék a nyolc nyoszolyóleányt játszó nyolc ösz-töndijásról. Fialatok, szépek, üdék valamennyien és énekelni is tudnak. Sőt. Két háborus hangversenyszézonban már arról is meggyőződhattunk, hogy akad köztük kész művész is. Annak az okát, hogy mért nem juthatnak mégse szóhoz hozzájuk méltó szólószerepekben, főntebb felsorolt tulajdonságaiknak egyike sem adja meg. Mert az talán mégsem hiba, hogy fiatalok. Mikor le-gyen ambíciója a művészek, mikor tudjon dolgozni kedvvel, nagyratörőn? Mikor legyen szárnyunk, mely a magasba röpit? Mire megvénülünk? . . . A közönség szeretettel, biztató meleg-séggel fogadta a fiatalokat és helyén valónak látta, hogy meg-jelenjenek a lámpák előtt. (Ky.)

OLVASÓINKHOZ.

Isten nevében harmadik évfolyamát kezdjük *A Társaság*-nak. Hogy milyen munkát végeztünk az elmúlt nehéz esztendőben, arról nem mi, hanem nagybecsült olvasó-közönségünk mondhat csak kritikát. Hogy ez a kritika elismerő, előfizetőink és barátaink napról-napra növekedő tábora igazolja. A jövő programunk? Becsületes, tö-rekvő munka továbbra is abban az irányban, a melyben elindultunk, gyengéink fölismerése, erőnk megkésztetése. *A Társaság* a magyar uri társadalom lapja és ez a hivatása gyönyörű feladatokat ró miránk, a kik csináljuk és ezek a feladatok kitartást, ambiciót, lelkesedést öntenek belénk célunk elérésére. A magyar uri társadalom tükre akar lenni *A Társaság*, igaz barátja és szóvivője minden aktuális és egészséges társadalmi eszmének s e mellett szórakoztatni akarja olvasóit a magyar szépirodalom leg-javával. Tiszta, önzetlen kritikával kíséri *A Társaság* az irodalmat, a művészetet és a magyar élet minden megnyilvánulását, mely nyilvános kritika tárgya lehet. Képei kivétel nélkül művészi fotografiák és rajzok, melyek gazdag változatosságban kísérik a lap tartalmát.

Kérjük előfizetőinket, olvasóinkat és lapunk minden barátját, hogy *A Társaság*-ot pártolni és ismerőseik körében ajánlani sziveskedjenek. Fialatok vagyunk még és szükségünk van a támogatásra.

A Társaság előfizetési ára marad a régi: egész évre 18 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K.

Budapest, 1916 január hó.

A szerkesztőség

Harctéren elesett hősök

exhumálását és hazaszállítását a szükséges okmányok és enge-délyek megszer-zését eszközözi a „**KEGYELET**“ hat. eng. vállalat.

Telefon 53-32. BUDAPEST Telefon 53-32.
VI. kerület, Andrásy-ut 13. I. emelet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség. —

Érdeklődő. Lapunk munkatársa, Ismail Sirry bej, a galli-póli harcokban súlyosan megsebesült és most mint rekonva-lescens Konstantinápolyban fekszik. Legutóbb hozzánk irt leve-lében annak az óhajának adott kifejezést, hogy a betegszoba unalmának elűzésére örömmel levelezne magyar uri asszonnyal, vagy leánnyal francia nyelven. A címe: Constantinople, Rue Kechiche, Chichli. — *A holtak küzdenek*. Nem közölhető. — *Dal*. Öntől jobbat is kaphatunk. — *A csapat indul*. Ez a hang nem a mienk. — *Feltámadás*. Még jobbat! — *Mira*. Naiv és szenti-mentális. — *Ének*. Élő koszoru. Nem jók. — *Az öcsém*. Ez nem sikerült. A vers formája vagy rimes vagy mértékes Ebben egyik sincs meg. — *Két nevetőt és hét sírót* . . . Megható, de nem költemény. — *Ketten bírtunk* . . . Igénytelen. — *Bárdos Éva*. Tehetséges író munkája, de roppant vékony történet. Biztathat-juk. — *A cár katonája*. Ez nem tetszik nekünk.

Felelős szerkesztő: DOBAY ISTVÁN dr.

Főmunkatárs: NÁDASDI BAÁN ACHILLES dr.

Laptulajdonos: DOBAY ISTVÁN és SZÉNÁSY SÁNDOR DR.

BRACHFELD F.

Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Csász. és kir. udvari szállító

Tábori fehéreneműek és esőkabátok.

Féregővő selyemíngék és alsóruházat.

Tricot alsóruházat és gyapjuharisnyák.

Uri téli ruházat, téli kabátok, bundák mérték után.

Budapest, Dorottya-u. 1. Gizella-tér sarok.

A főhn pusztításai a Kárpátokban : Kidőlt fák Ó-Tátrafüred határában.

A főhn pusztításai a Kárpátokban : A főhn a Kárpátok tájfunja, a hófödte bércekről alázuduló orkán, mely hihetetlen erővel zúz és rombol össze mindent, a mi az útjába akad. A múlt év november 18-án dühöngő főhn mintegy kétezer holdnyi területen pusztította el az Ó-Tátrafüred környékén levő erdőséget, százados fákat, telegrafpóznákat szakított ki a földből és hatalmas ereje mindenütt siralmas nyomokat hagyott maga után.

Thaisz Lajos felvételei.

A Ritz az előkelő társaság szállója.

Urmánczy Nándorné **Szakácskönyve** az uri világ izlése. ..

A könyv ára kötve 3 kor. 60 fillér. A szerző könyvének tiszta jövedelmét a háboru árvái felsegítésére fordítja.

Eltér minden eddigi sablonos rendszertől. A mai viszonyokhoz alkalmazkodik. Közel 500 eredeti, praktikus étel receptjét maga próbálta ki és a ki utána csinálja, biztosra mehet. Főszempontjai: takarékoság, izletesség, egészség. Kiállítása igazán művészi: címfődelét *Glatter Gyula* festőművész rajzolta. ** Megrendelhető: **A Társaság** kiadóhivatalánál, Budapest, Ritz-szálló.

Asszonyokat érdeklő könyv!

Ára
3
korona.

A NŐI DIVAT MŰVÉSZETE
IRTA IFJ. GONDA BÉLA

Megrendelhető A Társaság kiadóhivatalában.